

OSLOVENIE NA ÚVOD SL. BOŽÍCH, BA (NK), 26. 12. 2024, 2. sl. vianočná

V mene Boha: Otca, Syna i Ducha Svätého.

Keď dieťa dostane vytúženú hračku a je už rozumnejšie, chráni si ju a opatruje. Vianoce hovoria predovšetkým o dare, ktorý sme od Boha dostali v narodenom Ježišovi – Spasiteľovi sveta i našom Záchrancovi.

No Vianoce hovoria aj o záväzku – úlohe (ako vravievajú naši nemeckí bratia: Gabe /dar/ aj Aufgabe /úloha/). O nej, o záväzku Vianoc bude dnešná zvesť Božieho slova.

Srdečne vitajte, spievajme predspev: Ó, Ježiši, Tvoje narodenie

Kázeň z ev. Služieb Božích v Bratislave (NK), **26. 12. 2024, 8.30/10.00 s VP, 2. sláv. vianočná**; ES: 59, 475, 54, 53, A 11, Sk 6, 8-15. 54-60, Mt 23, 34-39

téma: **Záväzok
Vianoc**

Modlitba: Bože, ktorého veľkosť nemožno vystihnúť, taký malý si sa stal kvôli nám.
Bože, ktorého múdrosť nemožno vystihnúť, prišiel si k nám ako nemluvňa.
Pre našu záchranu si nám daroval svojho milého Syna.
Pomôž nám, nech sme pre to vnímaví.

Pomôž, nech (pozorne) počúvame Kristovu dobrú zvesť.

Daruj nám radosť z toho, že si nás obdaroval toľkým dobrom.

Pomôž, nech aj vo sviatosti Večere Pánovej nájdeme príležitosť na spoločenstvo s celou Jeho cirkvou v šírom svete a predzvesť radosti, ktorú si už mnohým pripravil.
Amen.

(Volne podľa: Jaroslav Vitek: Prijmi nás ešte i dnes, vyd. EMAN, Benešov 2014)

Skutky apoštolov 7, 59 - 60 (v kontexte Sk 6. - 7. kap.): „⁵⁹ A kameňovali Štefana, ktorý sa modlil: Pane Ježiši, prijmi môjho ducha! ⁶⁰ Potom pokľakol, zvolal silným hlasom: Pane, nepočítaj im tento hriech! A len čo dopovedal, usnul.“

Milí bratia, milé sestry!

Druhá slávnosť vianočná je spätá s menom Štefan. S prvým človekom, ktorý bol zabitý pre svoju vieru v Krista.

Je dobre, keď v kázni dostaneme odpovede na svoje otázky. Dovoľte, aby som to dnes urobil naopak – aby som nedal odpovede, ale vyslovil 3 otázky:

1) Môže mať význam, že nespravodlivo ukameňovaný

Štefan má sviatok práve na Vianoce?

2) Hovorí sa v príbehoch spojených s Vianocami o nejakých nevinných obetiach? (Por. Matúš 2, 16 - 18)

Potraviny vieme uchovávať, aby sa neskazili.

3) Dajú sa uchovávať aj iné veci: svetlo, láska - to čím sa nám Pán Ježiš prihovára a cez texty Biblie nanovo prihovára - ak áno, ako?

To sú otázky na uvažovanie.

Štedrý večer a Vianočné vystúpenie detí z hodín náboženstva sú v našom zbore dve bohoslužobné podujatia v roku, počas ktorých je kostol zaplnený. Bežne to nevidáme a pekná účasť poteší, povzbudí. **Priali by sme si, aby náš cirkevný zbor rástol. Modlitba o rast cirkevného zboru a aj praktické úsilie o to, by mali byť vecou každého z jeho úprimne veriacich členov.**

Z knihy Skutkov apoštolov však vidíme aj druhú stránku veci. **Keď cirkevný zbor rastie, rastie v ňom aj vnútorné napätie.** Veď čím viacej ľudí, tým je zbor názorovo pestrejší a tým je väčšie riziko treníc a sporov.

K sporu došlo aj v cirkevnom zbore v Jeruzaleme - a to **medzi Helenistami a Hebrejcami**. Helenisti aj Hebrejci mali spoločné to, že boli rodom Židia a že jedni i druhí prijali kresťanstvo. Hebrejci boli „stará garda“ - žili na území dnešného Izraela, hovorili po aramejsky a Bibliu čítali v pôvodnej hebrejčine, ktorá v tej dobe bola však už len liturgickým - bohoslužobným jazykom. Naproti tomu Helenisti prišli z cudziny, čítali Bibliu preloženú do gréčtiny, dostalo sa im gréckeho vzdelania a hovorili po grécky. Išlo teda o **2 skupiny, ktoré hovorili rôznou rečou, nielen po stránke jazykovej, ale aj v prenesenom zmysle slova**. Helenisti boli liberálnejší ako Hebrejci, vyznali sa tiež v gréckej kultúre a mali sklon relativizovať židovské dedičstvo.

Konflikt medzi týmito skupinami prepukol, keď sa **vdovy Helenistov začali sťažovať, že sa im dostáva menšia podpora v núdzi ako ostatným**. V SZ Izraelci na púšti reptali proti svojmu vodcovi Mojžišovi (2M 16. kap.), teraz reptajú Helenisti proti vedúcim zboru - 12 apoštolom. Apoštoli navrhli, aby si Helenisti medzi sebou vybrali 7 rešpektovaných mužov, plných Svätého Ducha a múdrosti. Apoštoli ich

ustanovili za diakonov, ktorých úlohou bolo starať sa, aby sa ľuďom v sociálnej núdzi pridelovala pomoc spravodlivo a nikto nebol pri stolovaní zanedbávaný. Výsledkom bolo, že **jeruzalemský cirkevný zbor rástol. No ako zbor rastie, hlásia sa nové konflikty.** Helenisti sa rozhádali medzi sebou a najmä s jedným zo 7 diakonov - Štefanom.

Štefan bol plný viery, milosti a moci a konal veľké znamenia a zázraky medzi ľuďmi - podobne ako kedysi Ježiš. A práve tak, ako Ježiš, priťahoval aj nepriateľstvo. Keďže Helenisti nedokázali Štefana pristihnúť pri žiadnom klamstve, alebo priestupku, nastavili proti nemu falošných svedkov, ktorí na Štefana žalovali, že sa rúhal Mojžišovi i samému Bohu. A tak **sa Štefan dostal pred súd najvyššej židovskej rady. - Podobne ako pred ním Ježiš.**

Štefan svojich sudcov oslovil veľmi úctivo: „*Bratia a otcovia*“ (Sk 7, 2), aby bolo zrejmé, že s nimi cíti spätosť a ctí si ich. **Štefanovi sudcovia boli presvedčení, že Božia sláva prebýva v chrámovej svätyni svätých.** Naproti tomu Štefan vo svojej obrane (prosím, prečítajte si ju v Skutkoch 7. kap.) zdôrazňuje, že Pán Boh sa zjavil už

Abrahámovi v čase, keď chrám ešte nestál a Abrahám býval v pohanskej krajine. Inak povedané, **neuctievame chrám - bydlisko Boha, ale Boha samého, ktorý chce bývať uprostred ľudí** - Židov i pohanov. Štefan to podčiarkol aj pripomenutím príbehu o Mojžišovi, ktorého pred utopením zachránila pohanská žena - dcéra egyptského faraóna a postarala sa aj o jeho výchovu na kráľovskom dvore. Aj vďaka tomu, že sa Mojžišovi dostalo egyptskej múdrosti bol mocný v slovách aj v skutkoch. A **Pán Boh dal Mojžišovi zákon. Kde? - V cudzine - na vrchu Sinaj, v midjánskej krajine.** A hoci Mojžiš dal na púšti postaviť svätostánok, ako znamenie svedčiace o Božej priazni, tento svätostánok bol prenosný. To značí, že **Boh sa nenechá prišpendliť na jediné miesto, je stále o niekoľko krokov pred nami, Jeho sláva je zväčša tam, kam ešte nikto nedošiel.** A dokonca keď Šalamún postavil Hospodinovi chrám, pri jeho otvorení vyznal, že chrám je len provizorium: „*Ved' či môže prebývať Boh na zemi? Hľa, ani nebesá a nebesá nebies nemôžu Ťa obsiahnuť! O čo menej tento dom, ktorý som postavil.*“ (1. Kráľov 8, 27) **Štefan, sťa nejaký disident,**

kritizuje teológiu vodcov národa, ktorá zaslepene uctieva viac chrám, ako Boha. Nejde v prvom rade o chrám, ale o Boha. Podobne nejde o Mojžiša, ale o Boha, ktorý sa Mojžišovi prihovára.

V kontraste s tým, čo vraveli falošní svedkovia, **Štefan hovorí, že Pán Boh zostáva svojmu ľudu verný. O tom svedčí príbeh Božích skutkov spásy v SZ, aj príbeh Ježiša Krista. Boh sa staral o svoj ľud skôr, ako jestvoval chrám.** Ved' Boh je Stvoriteľom neba i zeme. Aj kameňov z ktorých je chrám! Pán Boh bol svojmu ľudu Izraelu stále verný, hoci ho Izrael mnohokrát sklamal! **A bude Izraelu verný, aj keby sa chrám premenil na prach.**

Štefan používa odvážne slová: „*Vy tvrdošijní a neobrezaného srdca a uší, vy sa vždy protivíte Duchu Svätému; ako vaši otcovia, tak aj vy.*“ (Sk 7, 51) **Nejde o naše zvyky, ale o naše zlé správanie, na ktoré sa musel Mojžišov Boh tak často pozerat'!** Ako boli Boží proroci zabíjaní ľuďmi oháňajúcimi sa Mojžišovým zákonom, tak vy, vraví Štefan svojim sudcom, máte podiel na zabití Ježiša - Toho Spravodlivého Božieho. Týmto Štefan nepriamo položil otázku: **Tak**

kto sa tu teda rúha Bohu - Božiemu zákonu? A keď Štefan povedal, že vidí Božiu slávu - otvorené nebo a Ježiša po Božej pravici (v. 55n), to bolo v očiach jeho sudcov vrcholom rúhania. Ved' Štefanovo tvrdenie bolo v rozpore s dávny m vyznaním Izraela, že Boh je jediný. **Umiestniť Ježiša, ktorý zomrel, tak blízko Hospodina, to bolo na členov najvyššej židovskej rady priveľa.** Štefana vyvliekli z mesta a ukameňovali ho. Jeho mučiteľia si vrchný odev podkladali k nohám mládenca menom Saul, ktorý súhlasil so Štefanovým zabitím. Keby nemusel ten odev strážiť, zrejme by tiež rád hodil kameňom do Štefana. **Pán Boh pracuje s tými, ktorí Ho nenávidia a druhým ľuďom prajú zlo. Boh ich môže úplne zmeniť.** Zo Saula sa neskôr stal apoštol Pavel, ktorý zvestoval Kristovo evanjelium až do končín zeme a napokon aj on zomrel ako mučeník.

Štefan sa modlil podobnými slovami ako Ježiš na kríži. Predsa tu je **rozdiel. Ježiš sa modlil k Bohu - nebeskému Otcovi, Štefan sa modlí k Ježišovi a oslovuje Ho Božím menom: „Pane“!** Podobne ako Ježiš i Štefan prosí o odpustenie pre svojich tyranov.

Moment, keď Štefan sám, všetkými opustený a pod spráškou kameňov sa modlí za svojich prenasledovateľov (Sk 7, 59), je nesmierne silný. Štefan vo viere v Pána Ježiša zostáva Jeho verným svedkom aj vo chvíli, keď si je istý, že sa ho ostatní nezastanú.

Štefan nebol naivný nadšenec. Božie slovo uvádza, že bol „plný viery a Ducha Svätého“ (Sk 6,5). To neznamená to, že by si naivne predstavoval, že svojou rečou hneď presvedčí svojich protivníkov či najvyššiu židovskú radu. Jeho ochota k potvrdeniu svojich slov obeťou života nie je fanatizmom. Jeho vystúpenie pred nimi je svedectvom, že kresťan môže milovať i tých, ktorí zabúdajú, že dejiny Božieho ľudu sú v mnohom dejinami zlyhávania.

Štefan sa stal prvým mučeníkom od Letníc a jeho smrť v mnohom pripomína Ježišovo umučenie. Kristov služobník diakon Štefan sa podobá svojmu Pánovi. Svätý Duch, ktorý prebýval v Ježišovi, prebýva aj v Štefanovi. **Štefanovi sa otvorili nebesá, priznal sa k nemu Pán Ježiš a Štefan nasledoval Ježiša až do konca.**

Mučeníctvo sa však nestáva jediným správnym modelom života viery. **Mučeníctvo nie je jedinou správnou cestou pre každého kresťana, nie každý sa musí stať mučeníkom. Každý je však volaný k nasledovaniu Pána Ježiša a vernosti Jemu.** Druhá slávnosť vianočná (pripomienka umučenia diakona Štefana) hovorí, že k Vianociam patrí nielen radosť z narodenia Spasiteľa, ale aj záväzok verne nasledovať Ježiša (ako Štefan). Vianoce sú oslavou, že Boh sa k nám v láske sklonil v narodenom Ježišovi. Nezabúdajme: aby sme boli zachránení z hriechov, skončila táto Božia láska na kríži. Amen.

Modlitba: Pane Ježiši, ďakujeme Ti za biblické svedectvo o Štefanovi. Ukazuje nám, že Ty otváraš nebo tomu, kto sa spolieha na Teba a vždy Ti dôveruje – aj keď je ťažkostiach. Prosíme za všetkých, ktorí dnes trpia, pretože Ťa vyznávajú ako Pána a Spasiteľa. Modlíme sa aj za tých, ktorí trpia iných. Premeň ich tak, ako si to urobil so Saulom. Premieňaj aj nás podľa svojej vôle, aby sme sa čím viac svojím charakterom podobali Tebe, Pane Ježiši.

Daruj nám Svätého Ducha, ochotu verne Ťa nasledovať. Amen.

S použitím: *Nico ter Linden: Povídá se... podle Lukáše a podle Jana* (vyd. EMAN, Praha 2024) a katechetickéj přípravy od Marty Sedláčkovéj a Drahomíry Duškovej Havlíčkovej: **Martin Šefranko, evanjelický a. v. farár**